

Update quickscan natuurtoets

Enduro op landgoed 't Zand in Hengelo (Gld)

In opdracht van Zelhemse Auto- en Motorclub (ZAMC)

Colofon

Rapportnummer : 1729
Projectnummer : 2917

Opdrachtgever : Zelhemse Auto- en Motorclub (ZAMC)
Contactpersoon : dhr. F. Evers

Opdrachtnemer : Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
0314 641910
info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl
IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44
Btw nr. NL8076.79.616.B01
KvK 09100544

Auteur(s) : Ing. R. Boerboom
Controle : S.J.J. Wamelink
Status : Definitief

Datum : 02-03-2017

Foto voorblad : Gedeelte van het parcours (foto: R. Boerboom)
Wijze van citeren : Boerboom, R., 2017. Update quickscan natuurtoets, Enduro op landgoed 't Zand in Hengelo (Gld). Staring Advies, Hoog-Keppel.

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding en doel	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Doel	4
2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
2.1 Gegevens plangebied	5
2.2 Beschrijving van het plangebied	5
2.3 Geplande werkzaamheden	5
3 Beschermd status plangebied	7
3.1 Gelders Natuurnetwerk	7
3.2 Natura 2000	9
4 Het ecologisch onderzoek	10
4.1 Methode	10
4.2 Resultaten	11
5 Wet natuurbescherming	18
5.1 Toetsing aan de Wet natuurbescherming	18
5.2 Wettelijke consequenties	23
6 Conclusie	24
Bijlagen	25
Bijlage 1 Impressie plangebied	26
Bijlage 2 Wettelijk kader	28
Bijlage 3 Beschermd plant- en diersoorten	36

Samenvatting

Uit de quickscan natuurtoets blijkt dat er geen nader onderzoek naar beschermde plant- of diersoorten op locatie landgoed 't Zand in Zelhem noodzakelijk is voor de geplande Enduro. Een ontheffing of vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk voor het geplande evenement.

Wel geldt op de locatie dat rekening moet worden gehouden met twee aanwezige dassenburchten. Er dient voldoende afstand tussen het parcours en de burchtlocaties gehanteerd te worden. Deze burchtlocaties zijn bekend en hier is bij het parcours van de Enduro al rekening mee gehouden.

Dit zijn uitkomsten van het onderzoek dat is gehouden naar aanleiding van plannen om op 4 november 2017 een Enduro te organiseren. Dit kan negatieve gevolgen hebben effecten hebben voor beschermde plant- en diersoorten. Daarom is onderzoek noodzakelijk om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Staring Advies voerde het onderzoek uit in opdracht van de Zelhemse Auto en Motorclub (ZAMC). Het bureau deed literatuuronderzoek in de Nationale Databank Flora en Fauna en veldonderzoek op locatie. Het betrof een actualisatie van eerder uitgevoerd onderzoek (2014). Deze gegevens waren juridisch verouderd en dienden geactualiseerd te worden.

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Voor de voorgenomen activiteit op landgoed 't Zand in Zelhem en Hengelo (Gld) verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Wet natuurbescherming een plannenmaker oplegt. De Zelhemse Auto- en Motorclub (ZAMC) is van plan om op 4 november 2017 een eendaagse Enduro te organiseren waarvan de route deels over het landgoed 't Zand loopt. In het kader van dit jaarlijks evenement heeft Staring Advies in 2014 reeds een quickscan natuurtoets uitgevoerd (SA rapport 1419). Aangezien deze gegevens verouderd zijn dient een actualisatie plaats te vinden. De heer Evers van de ZAMC is betrokken bij de organisatie van het evenement en heeft Staring Advies gevraagd voor het actualiseren van de quickscan natuurtoets.

1.2 Doel

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande ontwikkelingen schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locatie nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming kunnen worden gebracht met hetgeen bepaald is in de Wet natuurbescherming.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Landgoed 't Zand
Plaats: Zelhem en Hengelo (Gld)
Gemeente: Bronckhorst
Provincie: Gelderland

2.2 Beschrijving van het plangebied

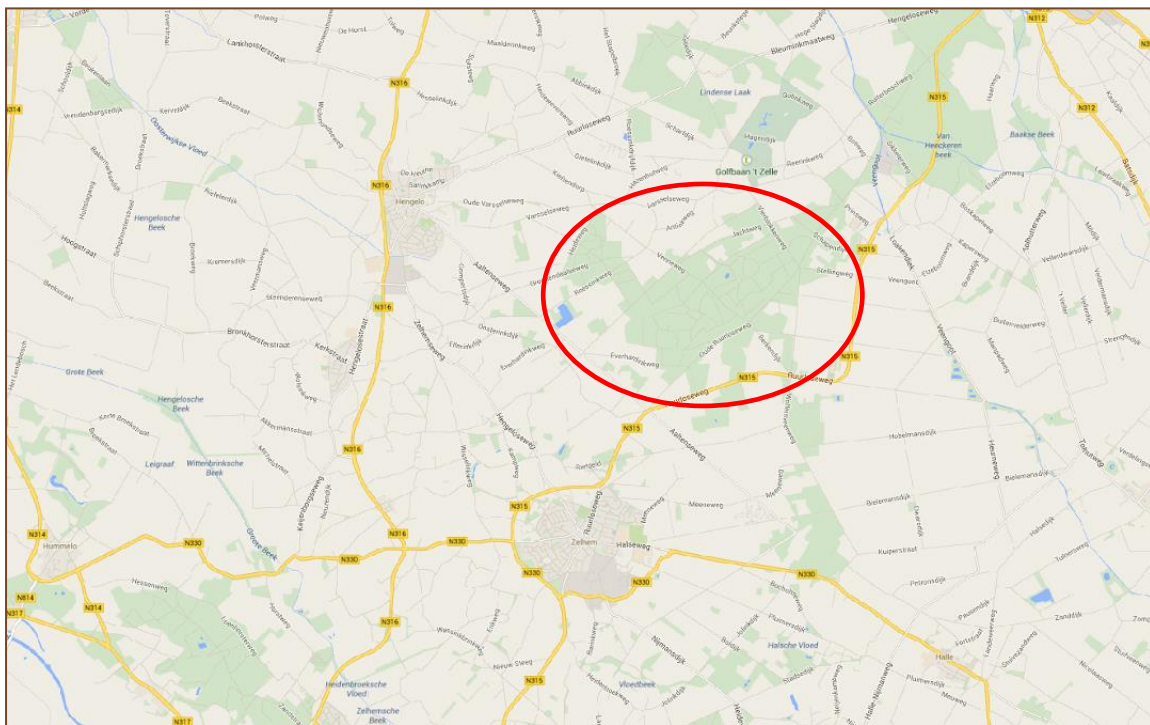
Het plangebied betreft de padenstructuur in het bosgebied van landgoed 't Zand in Zelhem en Hengelo (Gld). Daarnaast behoren enkele (maïs)akkers tot het plangebied (zie figuur 1 en 2). Het plangebied ligt ten noorden van de bebouwde kom van Zelhem, ten oosten van Hengelo (Gld), ten westen van de woonkern Veldhoek en ten zuidwesten van Ruurlo. Op deze paden en agrarische percelen is de route voor de Enduro geprojecteerd (zie figuur 2). Het exacte parcours was ten tijde van het onderzoek nog niet bekend.

Het parcours gaat over onverharde, brede zandpaden, voor een deel zonder enige vegetatie en gedeeltelijk begroeid met een soort- en structuurarme grasvegetatie of spaarzame ruigtevegetatie (zie Bijlage 1). Alle paden zijn verder vrij identiek wat betreft vegetatiesamenstelling, breedte en structuur. De aangrenzende bossen betreffen zowel loofhout, gemengd bos als naaldhout productiebos. Het bosgebied heeft een gradiënt van vochtig, matig voedselrijk bos naar vrij droog en voedselarm bos. De samenstelling en structuur van de ondergroei is afhankelijk van de voedselrijkdom en vochtsituatie ter plekke. Door het vele naaldhout en Amerikaanse eik is er niet of nauwelijks een kruidlaag aanwezig. Met name langs de paden is nog wat ondergroei aanwezig, maar die heeft geen bijzondere natuurwaarde.

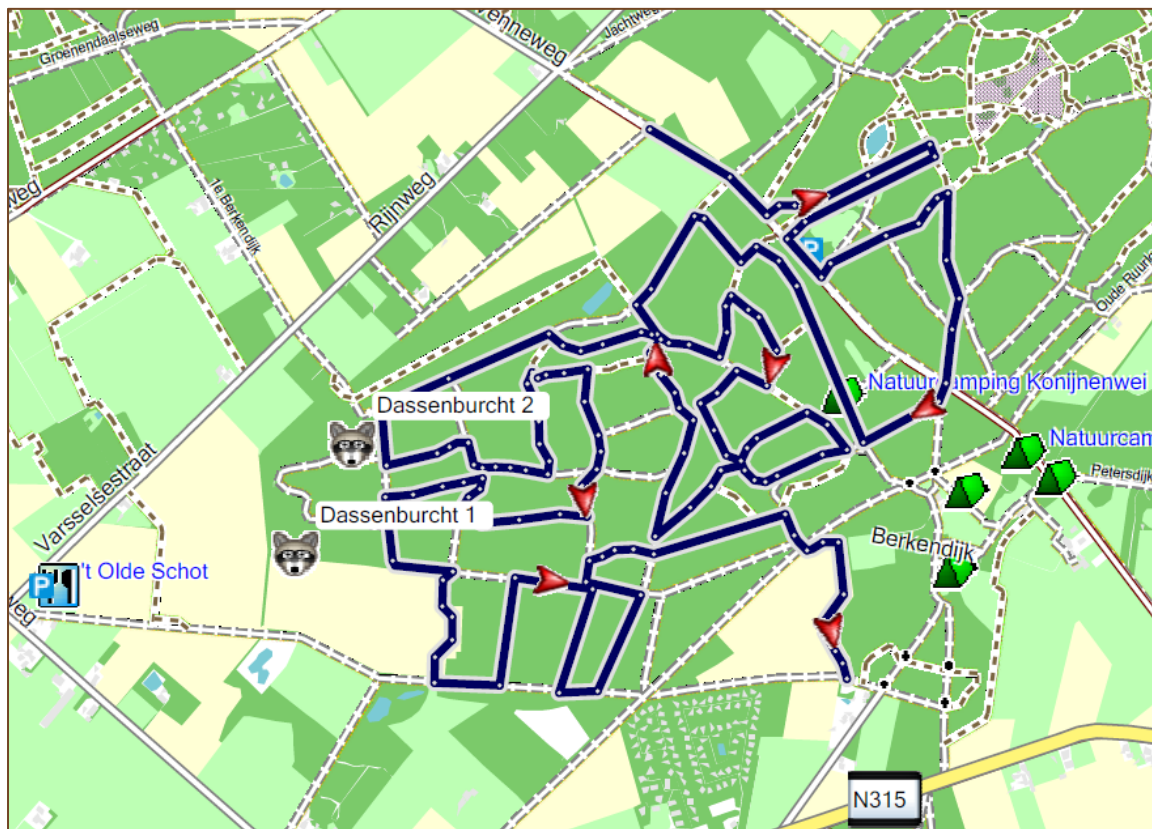
2.3 Geplande werkzaamheden

De Zelhemse Auto-en Motorclub (ZAMC) is voornemens om op 4 november 2017 de jaarlijkse Enduro te organiseren waarvan het parcours deels door landgoed 't Zand loopt. Op bestaande, onverharde paden en enkele (maïs)akkers zal door de ZAMC op een nog exact te bepalen parcours een eendaagse Enduro gehouden worden. Er worden geen bomen gekapt of andere ruimtelijke ingrepen uitgevoerd.

Na de rit worden de paden geëgaliseerd. Het landgoed benut de rit hiermee om wandelpaden weer te egaliseren en vrij te maken van bosopslag en andere vegetatie, zodat het gebied bereikbaar blijft voor hulpdiensten. Verder wordt ter compensatie voor het gebruiken van het landgoed voor de Enduro een ven op het landgoed ontdaan van ongewenste bosopslag op de oevers.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood), bron: Google Maps.

Figuur 2. Kaart met de (voorlopige) route van de Enduro op de bestaande paden (blauw), bron: ZAMC.

3 Beschermde status plangebied

3.1 Gelders Natuurnetwerk

In de Omgevingsvisie is de herijkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ruimtelijk vastgelegd en gaat het in Gelderland verder onder een andere naam. Voor de EHS komen twee nieuwe natuurcategorieën in de plaats: het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Gelderse Groene Ontwikkelingszone (GO).

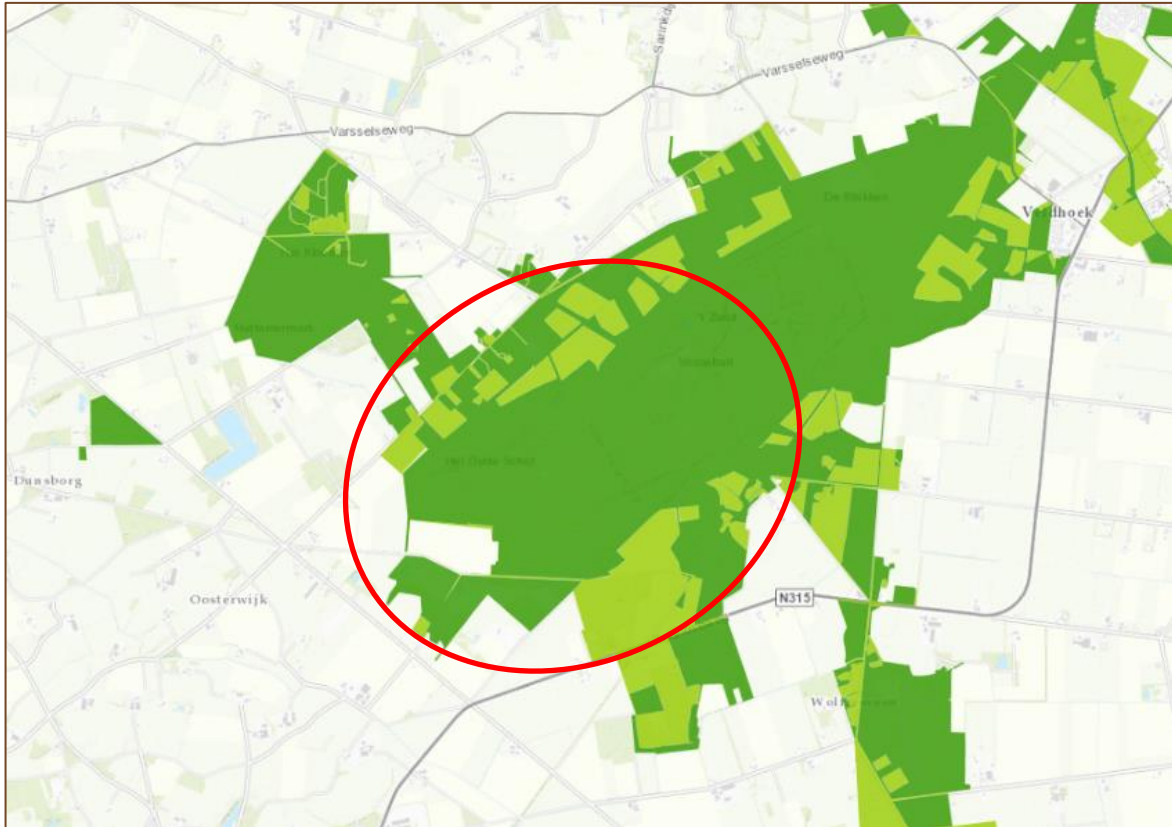
3.1.1 Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het GNN bestaat uit alle bestaande natuur en een zoekgebied voor nog te realiseren nieuwe natuur. In het Gelders Natuurnetwerk (GNN) geldt: in de basis hier geen nieuwe initiatieven. Er zijn enkele uitzonderingen mogelijk. Dat zijn ontwikkelingen van een groot algemeen of provinciaal belang of waarvoor - overtuigend gemotiveerd – geen alternatieven bestaan. Voor dergelijke uitzonderingen gelden specifieke spelregels die garanderen dat het Gelders Natuurnetwerk in stand blijft (het nee, tenzij principe). Dat betekent dat hier geen ruimte is voor nieuwe projecten die de aanwezige en potentiële natuurwaarden significant aantasten.

3.1.2 Groene Ontwikkelzone (GO)

De GO is een gebied waar partners en partijen worden uitgenodigd om actief 'groene' doelen mee te helpen realiseren. Er is in dit gebied ruimte voor de verdere ontwikkeling van bestaande en bij het gebied behorende bedrijvigheid of bewoning. Afhankelijk van het type en de schaal van de ontwikkeling vraagt de provincie om een (extra) bijdrage te leveren aan de GO.

Het plangebied ligt grotendeels in het GNN en in de GO (zie figuur 3). De bospercelen van landgoed 't Zand aangewezen als bestaande natuur binnen het GNN. Verschillende agrarische percelen hier omheen zijn aangewezen als GO.

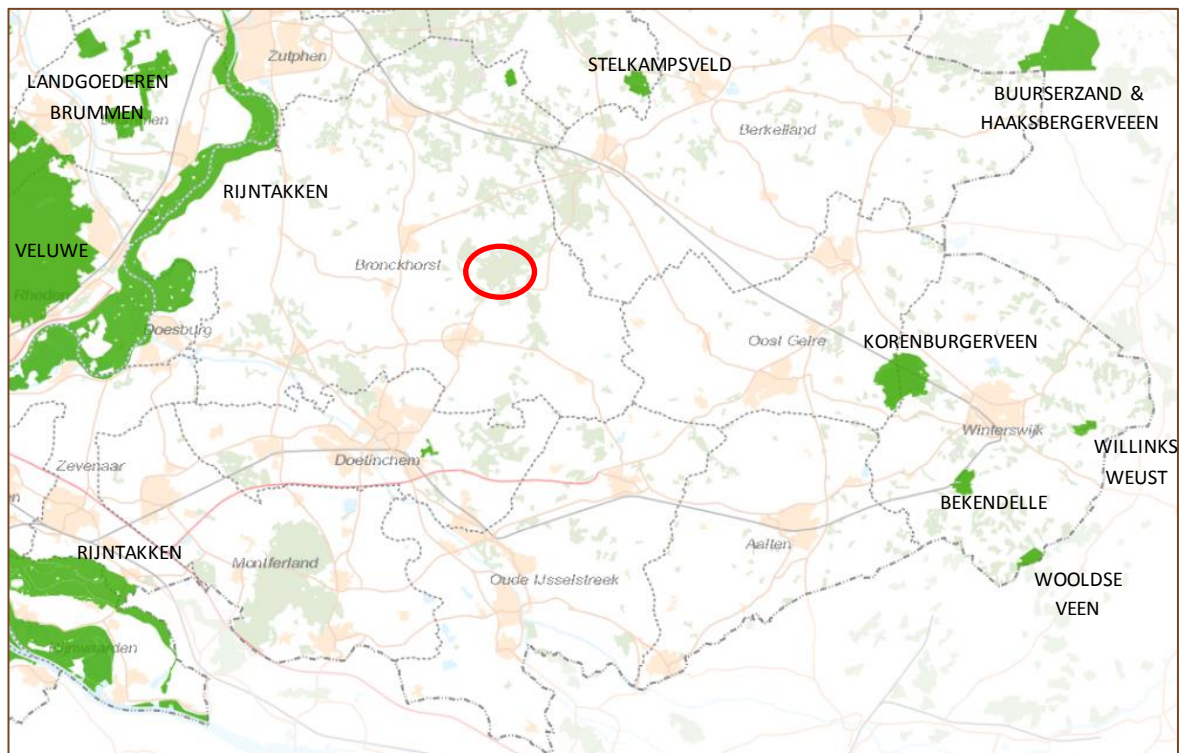
Figuur 3. Globale ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone, bron: Provincie Gelderland 2017.

3.1.3 Effectbeoordeling GNN

Het plangebied bevindt zich gedeeltelijk binnen het GNN en de GO. Er vinden echter geen ruimtelijke ontwikkelingen plaats. Er vindt geen ruimtebeslag op de GNN/GO plaats. Voor niet-planologische activiteiten kent de GNN geen vergunningstelsel. Doordat het slechts om een eendaags evenement gaat, waarbij geen permanente barrières, ruimtebeslag of fysieke ingrepen in de natuur plaatsvinden, worden nadelige effecten tijdens en na afloop van het evenement op de GNN niet verwacht. De kernkwaliteiten van de GNN worden niet aangetast. Er hoeft geen verdere toetsing uitgevoerd te worden.

3.2 Natura 2000

De Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. Voor Nederland gaat het in totaal om 162 gebieden. Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Stelkampsveld') ligt op ruime afstand (ruim 8 km) van het plangebied (zie figuur 4). Overige Natura 2000-gebieden (o.a. Rijntakken, Veluwe, Landgoederen Brummen en Korenburgerveen) liggen op grotere afstand.

Figuur 4. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden, bron: Provincie Gelderland 2017.

3.2.1 Effectbeoordeling Natura 2000

Ruimtelijke ingrepen en activiteiten in of nabij Natura 2000 gebieden zijn niet toegestaan wanneer deze significante negatieve effecten hebben op de kernkwaliteiten van de Natura 2000-gebieden. Door de ruime afstand tot het Natura 2000 gebied 'Stelkampsveld' en de overige Natura 2000 gebieden en het plangebied zijn nadelige effecten op deze beschermde gebieden niet te verwachten. De beschermde natuurwaarden van Natura 2000 gebieden zullen niet worden aangetast door het geplande evenement in het plangebied. Verdere toetsing of een vergunningsaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet noodzakelijk.

4 Het ecologisch onderzoek

4.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via een literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

4.1.1 Literatuuronderzoek

Ter ondersteuning van het veldonderzoek wordt de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Deze database geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren in Nederland. In de NDFF zijn uitsluitend gevalideerde gegevens opgeslagen. De NDFF is de meest complete databank voor de actuele verspreiding van Nederlandse flora en fauna. In de NDFF zijn ruim 100 miljoen gegevens aanwezig. De databank wordt dagelijks aangevuld met recente waarnemingen. In de NDFF is voor het plangebied en de omgeving gezocht naar waarnemingen van beschermde soorten. Deze data worden indien noodzakelijk op kilometerhokniveau getoond.

4.1.2 Veldonderzoek

Het plangebied is door een onderzoeker van Staring Advies onderzocht om de aanwezige biotopen te kunnen beschrijven, om een inschatting te kunnen maken van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en incidentele waarnemingen te kunnen doen van beschermde flora en fauna (zie tabel 1).

Alle bospaden van het voorlopige parcours en overige paden (optioneel voor het parcours) zijn bekeken. Ook de aangrenzende bospercelen zijn bij het veldbezoek meegenomen.

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
R. Boerboom	1	24-02-2017	09.30 uur	Zonnig, droog, 6,5°C, wind 1-2 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek.

4.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het literatuuronderzoek en het veldonderzoek.

4.2.1 Literatuuronderzoek

Flora

De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied geen melding van het voorkomen van beschermde plantensoorten. Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of er beschermde plantensoorten voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Broedvogels

De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van de volgende beschermde vogelsoorten:

- Vogelrichtlijn: bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, bosuil, brandgans, buizerd, fitis, fuut, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, goudhaan, goudvink, grauwe gans, groene specht, grote bonte specht, grote lijster, havik, houtsnip, kievit, kruisbek, kuifmees, matkop, pimpelmees, putter, roodborst, sperwer, spreeuw, tijaft, veldleeuwerik, vink, vuurgoudhaan, waterhoen, winterkoning, zanglijster, zwarte mees en zwarte specht.

Een deel van de waarnemingen betreft overvliegende vogels zonder binding met het gebied. Een deel van de vogelsoorten kunnen wel een territorium bezetten in het plangebied of in de directe omgeving hiervan, waardoor ze gebruik kunnen maken van het plangebied.

Van de in de NDFF aangetroffen soorten buizerd, havik en sperwer zijn de nesten jaarrond beschermd. Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze vogelsoorten voor kunnen komen in het plangebied of directe omgeving, waardoor ze mogelijk negatieve effecten ondervinden van de geplande ruimtelijke ontwikkelingen.

Zoogdieren

De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van een aantal beschermde zoogdiersoorten. Het betreft de volgende soorten:

- Nationaal beschermde soorten: bunzing, eekhoorn, haas, konijn, ree, steenmarter, vos en wezel¹.

Op basis van voorgaande natuurtoets (SSA rapport 1419) is duidelijk geworden dat de beschermde das voorkomt in de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of er beschermde zoogdiersoorten voor kunnen komen in het plangebied en in de directe omgeving.

¹ Deze soorten zijn, met uitzondering van de eekhoorn en steenmarter, in de provincie Gelderland vrijgesteld van de verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdelen a en b, bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Amfibieën, reptielen en vissen

De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van een aantal beschermde amfibieën. Het betreft de volgende soorten:

- Nationaal beschermde soorten: bruine kikker en gewone pad².
- Internationaal beschermde soorten (Habitatrichtlijn): boomkikker en kamsalamander.

Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze en/of andere beschermde amfibieën, reptielen en vissen voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Ongewervelde dieren

De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van één beschermde ongewervelde diersoort. Het betreft de volgende soort:

- Nationaal beschermde soorten: kleine ijsvogelvlinder.

Tijdens het veldonderzoek wordt nagegaan of geschikt leefgebied voor deze en/of andere beschermde soorten ongewervelde dieren binnen het plangebied aanwezig is.

² Deze soorten zijn in de provincie Gelderland vrijgesteld van de verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdelen a en b, bij ruimtelijke ontwikkelingen.

4.2.2 Veldonderzoek

In deze paragraaf worden per soortgroep de resultaten van het veldonderzoek besproken.

Flora

Het plangebied betreft een traject van onverharde wandelpaden op landgoed 't Zand en enkele maïsakkers daaromheen. Een deel van de paden is onbegroeid. Een deel is begroeid met een gras- en kruidenvegetatie. Op de paden en langs de aangrenzende bosranden groeien algemene soorten van matig voedselrijke tot voedselarme bossen, zoals pijpenstrootje, gewoon vingerhoedskruid, blauwe bosbes, brede stekelvaren, struikhei, bochtige smele, paardenbloem en bosopslag van onder andere wilde lijsterbes, beuk, zomereik, Japanse lariks, grove den en Douglasspar. Aangrenzende bospercelen bestaan voornamelijk uit naaldhout monoculturen, enkele gemengde percelen en een enkel vak met beuken. De kruidlaag in aangrenzende bospercelen is in de meeste bosvakken slecht ontwikkeld of ontbreekt door de slecht verteerbare naalden en bladeren van soorten als Amerikaanse eik, zomereik en beuk. Op de maïsakkers ontbreekt natuurlijke begroeiing grotendeels.

De NDFF maakt geen melding van het voorkomen van beschermde plantensoorten voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1). Beschermde plantensoorten worden ook niet verwacht door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen. De samenstelling van de aangetroffen flora en vegetatie en de daarvan afgeleide inschatting van de voedselrijkdom, bodemgesteldheid en het ontbreken van geschikte groeiplaatsen bevestigen dit.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens het veldbezoek zijn in en rondom het plangebied de volgende vogelsoorten aangetroffen: boomklever, boomkruiper, buizerd, gaai, grote bonte specht, goudhaan, goudvink, grote lijster, havik, koolmees, kuifmees, merel, winterkoning en zwarte mees. De bossen van landgoed 't Zand zijn geschikt als broedbiotoop voor deze en nog een aantal andere algemene bosvogels.

Jaarrond beschermde nesten

De bossen van landgoed 't Zand zijn geschikt als broedbiotoop voor de soorten buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespendif. waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek de buizerd en havik aangetroffen. De buizerd is laag over één van de aangrenzende bospercelen vliegend waargenomen. Van de havik is een roepend exemplaar gehoord uit één van de naaldhoutpercelen in het noordwesten van het bosgebied. De NDFF vermeldt verder ook het voorkomen van de sperwer voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1).

Buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespendif

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn zoals de buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespendif. Het plangebied (parcours) zelf is, door het ontbreken van opgaande begroeiing, ongeschikt als

broedgebied voor deze en andere soorten, waarvan de nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn. De naastgelegen bospercelen zijn geschikt als broedgebied voor de buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespandief.

Overige vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn worden niet verwacht in het plangebied. Uit de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van overige jaarrond beschermde vogelsoorten (zie paragraaf 4.2.1).

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn de twee reeds bekende dassenburchten op het landgoed bezocht (zie ook paragraaf 4.2.1). Verder zijn er geen (sporen van) zoogdieren aangetroffen in het plangebied. De onverharde wandelpaden en de maïsakkers zijn weinig van belang als leefgebied voor beschermde zoogdiersoorten. De aangrenzende bospercelen zijn geschikt als leefgebied voor diverse algemene, beschermde zoogdiersoorten, zoals haas, ree, vos en diverse (spits)muizen. Daarnaast zijn de bospercelen geschikt leefgebied voor de beschermde boommarter, das, eekhoorn en. Het literatuuronderzoek bevestigt het voorkomen van de eekhoorn en steenmarter voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1).

Boomarter

De boomarter is een soort die zich langzaam uitbreidt in de Achterhoek en in steeds meer bosgebieden waargenomen wordt. Tijdens het veldbezoek zijn er geen (sporen van) boomarters aangetroffen in het plangebied en de directe omgeving. De bossen van landgoed 't Zand zijn geschikt als leefgebied voor de boomarter. Er zijn geen waarnemingen van boomarters bekend uit de directe omgeving van het plangebied. In Boswachterij Ruurlo, ten noordoosten van het plangebied zijn wel waarnemingen bekend van de boomarter. Sporadisch kan een zwervend exemplaar ook op landgoed 't Zand aangetroffen worden. Binnen het plangebied, bestaande uit een aantal paden en maïsakkers bevinden zich geen geschikte schuilgelegenheden in vorm van forse bomen met holten. Een vaste rust- of verblijfplaats van deze soort wordt niet verwacht in het plangebied.

Das

De bossen van landgoed 't Zand behoren tot het leefgebied voor de das. Binnen het plangebied, bestaande uit een aantal wandelpaden en maïsakkers bevinden zich geen dassenburchten. In twee bospercelen nabij het parcours voor de Enduro zijn dassenburchten aanwezig. Het betreft een forse hoofdburcht en een kleine burcht, vermoedelijk een bijburcht. Met name op en rond de hoofdburcht zijn verse bewoningssporen aangetroffen. De dassen gebruiken met name de graslandpercelen in de omgeving van het bosgebied als foerageergebied. In het groeiseizoen worden ook maïspercelen als foerageergebied gebruikt door dassen. Bij de hoofdburcht zijn enkele afgekloven maïskolven aangetroffen.

Eekhoorn

Tijdens het veldbezoek zijn er geen (sporen van) eekhoorns aangetroffen in het plangebied

en de directe omgeving. Landgoed 't Zand is geschikt als leefgebied voor de eekhoorn. Rondom het plangebied bevinden zich diverse geschikte nestbomen voor deze soort. Binnen het plangebied zelf bevinden zich geen geschikte nestbomen voor eekhoorns. Een vaste rust- of verblijfplaats van deze soort wordt niet verwacht in het plangebied.

Steenmarter

Tijdens het veldbezoek zijn er geen (sporen van) steenmarters aangetroffen in het plangebied en de directe omgeving. Landgoed 't Zand is geschikt als leefgebied voor de steenmarter. Rondom het plangebied bevinden zich enkele gebouwen die potentieel geschikt zijn als schuilplaats voor de soort. Binnen het plangebied zelf bevinden zich geen geschikte schuilgelegenheden voor de soort. De aangrenzende bospercelen kunnen wel gebruikt worden als foerageergebied, waarbij de maïsakkers en de paden in het plangebied ook overgestoken kunnen worden. Een vaste rust- of verblijfplaats van deze soort wordt niet verwacht in het plangebied.

Overige strikt beschermde zoogdieren worden niet verwacht. Het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor overige strikt beschermde grondgebonden zoogdieren.

Vleermuizen

In de NDFF zijn geen waarnemingen van vleermuizen bekend uit het plangebied en de directe omgeving (zie paragraaf 4.2.1). Binnen het plangebied zelf bevinden zich geen bomen of gebouwen, waardoor verblijfplaatsen van vleermuizen niet aanwezig zijn. In aangrenzende bospercelen zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig van boombewonende soorten, zoals de gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Direct langs het parcours zijn tijdens het veldbezoek geen bomen waargenomen met voor vleermuizen (potentieel) geschikte holten. Door de aanwezigheid van veel naaldhout en de (grotendeels) productiefunctie van de bospercelen zijn er vermoedelijk relatief weinig geschikte holten voor vleermuizen aanwezig in het gebied.

De bosranden langs het traject voor de Enduro zijn geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen.

Amfibieën

Beschermde amfibieën zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Echter zijn amfibieën gedurende de periode van het veldbezoek (februari) in winterrust en daardoor ook niet waar te nemen. De NDFF meldt de aanwezigheid van de beschermde boomkikker, bruine kikker, gewone pad en kamsalamander voor de omgeving van de plangebieden (zie paragraaf 4.2.1). Voor de bruine kikker en gewone pad geldt vrijstelling in de provincie Gelderland (zie bijlage 3).

Boomkikker en kamsalamander

Het plangebied is door het ontbreken van geschikt leefgebied niet van belang voor deze beschermde amfibieën. In het plangebied ontbreekt het aan geschikt voortplantingswater of landhabitat voor de boomkikker, kamsalamander en/of andere strikt beschermde amfibieën. Aangrenzende bospercelen zijn plaatselijk geschikt als landhabitat en

overwinteringsplek voor zowel vrijgestelde soorten als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander, als ook voor de strikt beschermde boomkikker en kamsalamander. Het evenement vindt buiten de trekperiode van deze en andere beschermde amfibieën plaats, waardoor de kans op het verwonden en dode van individuen op het parcours minimaal is. De waden zelf zijn niet geschikt als overwinteringsplek voor boomkikker, kamsalamander of andere beschermde amfibieënsoorten.

Overige strikt beschermde amfibieën worden niet verwacht, omdat het plangebied ongeschikt is als leefgebied door het ontbreken van geschikte voortplantingswateren en/of landhabitat.

Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen. Echter zijn reptielen gedurende de periode van het veldbezoek (februari) in winterrust en daardoor ook niet waar te nemen. Er zijn uit de NDFF (zie paragraaf 4.2.1) geen recente waarnemingen (afgelopen 10 jaar) bekend van reptielen uit de omgeving van het plangebied. Uit de omgeving van het plangebied zijn wel oude waarnemingen van de beschermde levendbarende hagedis bekend (bron: Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland).

Levendbarende hagedis

De soort leeft in vochtige heide of heide met vennen en in structuurrijke weg- en spoorbermen en ruigten. In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor de levendbarende hagedis en overige reptielen. Ook de bosranden grenzend aan het traject voor de Enduro zijn niet of nauwelijks geschikt als leefgebied voor de levendbarende hagedis. Sporadisch zou een rondzwervend exemplaar zich in de omgeving van het plangebied kunnen begeven.

Ook overige beschermde reptielen worden niet verwacht in het plangebied door het ontbreken van geschikte leefgebieden. Geschikte voortplantingslocaties, foerageergebieden en overwinteringsplekken ontbreken voor beschermde reptielen.

Vissen

Open water ontbreekt in het plangebied, waardoor het voorkomen van (beschermde) vissen uitgesloten is.

Ongewervelde dieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde ongewervelde dieren aangetroffen. Echter zijn de meeste ongewervelde dieren gedurende de periode van het veldbezoek (februari) niet waar te nemen. Uit de omgeving van het plangebied zijn enkele waarnemingen van de beschermde kleine ijsvogelvlinder bekend (zie paragraaf 4.2.1).

Kleine ijsvogelvlinder

De kleine ijsvogelvlinder is een soort van gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen, zoals elzenbroekbos. De waardplant is wilde kamperfoelie. De soort leeft grotendeels hoog in de bomen en vliegt in de periode juni-half augustus. De soort

overwintert als rups in een zelfgemaakt nest in wilde kamperfoelie. Aangezien het evenement buiten de vliegtijd van de kleine ijsvogelvlinder plaatsvindt en er geen fysieke ingrepen plaatsvinden die het (potentieel) leefgebied van de soort aantasten worden geen negatieve effecten op de soort verwacht.

Overige beschermde ongewervelde dieren worden ook niet verwacht door het ontbreken van geschikte leefgebieden. Het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor overige beschermde ongewervelde dieren.

5 Wet natuurbescherming

5.1 Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden).
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren.
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10).
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11).
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd.

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden en de relevante verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (zie bijlage 2).

5.1.1 Flora

Beschermde planten zijn niet in het plangebied aangetroffen. Ook zijn er geen waarnemingen van beschermde plantensoorten uit de omgeving bekend (zie paragraaf 4.2.1). Gezien het ontbreken van geschikte groeiplaatsen zijn beschermde plantensoorten ook niet te verwachten in het plangebied. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.2 Broedvogels

Alle aangetroffen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Wet natuurbescherming. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het opzettelijk verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Daarom moet er buiten het broedseizoen gestart worden met de werkzaamheden. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringeffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli. Broedgevallen buiten deze periode zijn ook beschermd.

Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

Met de kennis van dit moment gaan wij ervan uit dat de lijst zoals deze geldt onder de Flora- en faunawet hetzelfde blijft onder de Wet natuurbescherming.

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Boomvalk, buizerd, havik, ransuil en sperwer

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen van soorten waarvan de deze nesten jaarrond beschermd zijn. In de aangrenzende bospercelen worden wel nesten verwacht van enkele soorten die jaarrond beschermd zijn: buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespandief. Er worden geen bomen gekapt, waardoor nesten van deze soorten niet verloren gaan. Doordat het evenement in november georganiseerd wordt (ruim buiten het broedseizoen), slechts één dag beslaat en er verder geen kap van bomen en struiken plaatsvindt, is er geen sprake van verstoring van broedgevallen van deze soorten. Door de geluidsproductie van het evenement treedt er wel een zekere mate van verstoring van vogels die nog in de omgeving van de nestlocatie aanwezig zijn (met uitzondering van de boomvalk en wespandief die na de zomer wegtrekken uit Nederland). Er bevinden zich voldoende uitwijkmogelijkheden voor buizerd, havik, ransuil en sperwer in de directe omgeving. Mede hierdoor en het feit dat het een eendaags evenement betreft, wordt geen permanent verstoringseffect op deze vogelsoorten verwacht. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

Overige jaarrond beschermde soorten

Het plangebied is verder ongeschikt als nestlocatie voor overige soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn vanwege het ontbreken van geschikte nestlocaties. Het plangebied en directe omgeving behoren eveneens niet tot het essentieel leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze overige soorten.

5.1.3 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in bospercelen nabij het parcours twee (vermoedelijk) bewoonde dassenburchten aangetroffen. Het plangebied (parcours) is weinig van belang als leefgebied voor beschermde zoogdiersoorten. De aangrenzende bospercelen zijn geschikt als leefgebied voor diverse beschermde zoogdiersoorten, zoals boommarter, das, eekhoorn, egel, haas, ree, steenmarter, vos en diverse (spits)muizen. Voor deze en de overige te verwachten soorten geldt in de provincie Gelderland, met uitzondering van de boommarter, das, eekhoorn en steenmarter, automatisch vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen.

Boommarter

Het landgoed 't Zand is geschikt als leefgebied voor de boommarter. Er zijn echter geen waarnemingen van de soort bekend uit dit gebied (bron: NDFF). Binnen het plangebied zelf

bevinden zich geen geschikte nestbomen voor boommarters. Een vaste rust- of verblijfplaats van deze soort wordt niet verwacht in het plangebied. Rondom het plangebied bevinden zich enkele (potentieel) geschikte nestbomen voor deze soort, waardoor mogelijk een verstorend effect optreedt. Direct grenzend langs het parcours zijn echter geen bomen met geschikte holten aangetroffen. Het evenement wordt buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de boomarter (april t/m juli) gehouden. Voor boommarters zijn voldoende uitwijkmogelijkheden tijdens het evenement. De inschatting is dat het eendaagse evenement niet leidt tot een permanente verstoring van eventueel aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen van de boomarter.

Das

Binnen het plangebied, bestaande uit een aantal wandelpaden en maisakkers bevinden zich geen dassenburchten. In de bospercelen nabij het parcours bevinden zich wel twee (vermoedelijk) bewoonde dassenburchten. Het evenement wordt buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de nachttactieve das (maar t/m juli) en overdag gehouden. Om verstoring te voorkomen wordt, evenals bij voorgaande edities, voldoende afstand tussen het parcours en de dassenburchten gehouden. De afstand tot de burchten bedraagt circa 70 meter (hoofdburcht, dassenburcht 1) en 65 meter (bijburcht, dassenburcht 2) (zie figuur 2). Hiermee blijft het parcours buiten de minimale verstoringsafstand van 50 meter die geldt voor recreatieve verstoringvormen. De inschatting is dat het eendaagse evenement, mede dankzij deze aanpassing in het parcours, niet leidt tot een permanente verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen van de das.

Aangezien verse bewoningssporen zijn gevonden bij de burchten blijkt dat voorgaande edities van de Enduro niet hebben geleid tot het verlaten van de burchten.

Eekhoorn

Binnen het plangebied zelf bevinden zich geen geschikte nestbomen voor eekhoorns. Een vaste rust- of verblijfplaats van deze soort wordt niet verwacht in het plangebied. Rondom het plangebied bevinden zich diverse geschikte nestbomen voor deze soort, waardoor mogelijk een verstorend effect optreedt. Het evenement wordt buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de eekhoorn gehouden. Deze periode loopt globaal van december t/m augustus. Voor eekhoorns zijn voldoende uitwijkmogelijkheden tijdens het evenement. De inschatting is dat het eendaagse evenement niet leidt tot een permanente verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn.

Steenmarter

Het voorkomen van de strikt beschermde steenmarter is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Hiervan is geen sprake in het plangebied. Nader onderzoek naar het voorkomen van deze soort is niet noodzakelijk.

Overige strikt beschermde zoogdieren worden niet verwacht. Het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor overige strikt beschermde grondgebonden zoogdieren. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

Zorgplicht ree

Het evenement vindt niet in de paar/bronnstijd plaats en niet tijdens de tijd dat jongen geboren worden in het voorjaar. Omdat door dit eendaags evenement geen significant negatief effect op de lokale/regionale reeënpopulatie optreedt wordt de Wet natuurbescherming niet overtreden. De provinciale weg naar Ruurlo is op minimaal 650 meter afstand tot het plangebied, gemiddeld ruim 1 km. Hierdoor is de kans op verkeersslachtoffers overdag minimaal. Bij verstoring verplaatsen reeën zich vermoedelijk tijdelijk naar andere bosgedeelten of natuur- en bosgebieden in de directe omgeving van het plangebied.

5.1.4 Vleermuizen

Om te bepalen of aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is, worden de resultaten van de quickscan getoetst aan de checklist van Het Protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging VZZ. Hieronder zijn de relevante passages uit de checklist weergegeven:

1. Zijn er gebouwen die gesloopt of gerenoveerd worden?

Nee → Nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

3. Zijn er bomen met potentieel geschikte holten die gekapt of gesnoeid worden?

Nee → Nader onderzoek naar zomer- en paarverblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is niet noodzakelijk

4. Zijn de struiken, gewassen, boom (bomen) mogelijk een essentieel onderdeel van een mogelijke route/verbinding of foerageergebied?

N.v.t. → Nader onderzoek naar foerageergebieden en routes van vleermuizen is niet noodzakelijk.

Binnen het plangebied zelf is geen geschikt leefgebied voor vleermuizen. Aangrenzende bossen en bosranden kunnen wel in gebruik zijn als foerageergebied en verblijfplaats door diverse soorten vleermuizen. Doordat het eendaagse evenement buiten de kwetsbare voortplantingsperiode en winterrust van boombewonende vleermuizen en niet in de avonduren gehouden wordt, worden geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetast door verstoring. Het evenement wordt bovendien buiten het actieve seizoen van vleermuizen georganiseerd, waardoor er geen sprake is van verstoring van foerageergebieden en/of vliegroutes. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën, reptielen en/of vissen zijn niet aangetroffen. Gezien het ontbreken van voortplantingswater en geschikt leefgebied zijn strikt beschermde amfibieën, reptielen en/of vissen niet te verwachten in het plangebied. Voor de in de NDFF vermelde beschermde soorten geldt, met uitzondering van de boomkikker en kamsalamander automatisch de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Binnen het plangebied is echter geen geschikt leefgebied voor deze soorten aanwezig. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroepen.

5.1.6 Ongewervelde dieren

Beschermde soorten ongewervelde dieren zijn niet in het plangebied aangetroffen. In de NDFF zijn waarnemingen van de strikt beschermde kleine ijsvogelvinder bekend uit de omgeving van het plangebied. Aangezien het evenement buiten de vliegtijd van de kleine ijsvogelvinder plaatsvindt en er geen fysieke ingrepen plaatsvinden die het (potentieel) leefgebied van de soort aantasten worden geen negatieve effecten op de soort verwacht. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor de kleine ijsvogelvinder of andere beschermde ongewervelde dieren.

5.2 Wettelijke consequenties

5.2.1 Flora

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.2 Broedvogels

Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Organiseer de activiteiten buiten het broedseizoen (tussen 15 maart en 15 juli).

5.2.3 Zoogdieren

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.4 Vleermuizen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.5 Amfibieën

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.6 Reptielen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.7 Vissen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.8 Ongewervelde dieren

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

6 Conclusie

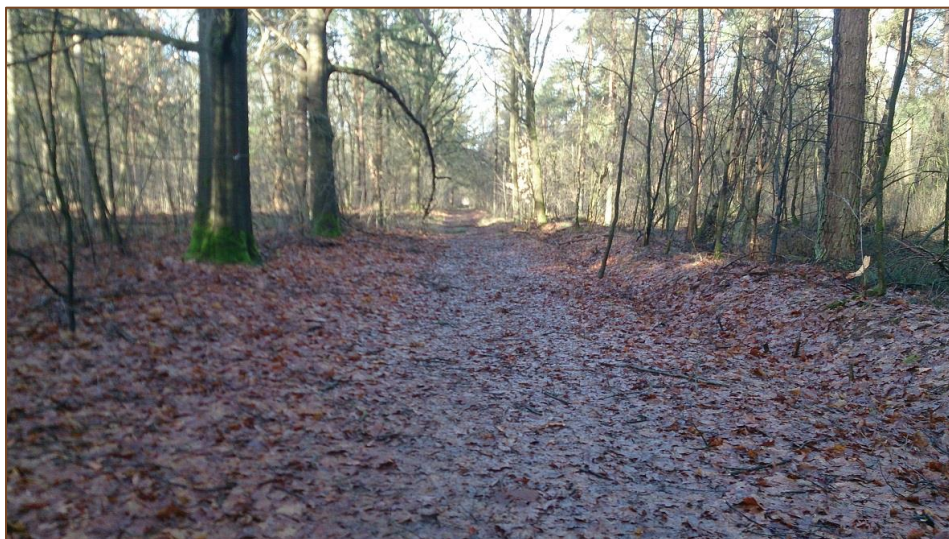
Aan de hand van de resultaten van de quickscan natuurtoets voor de Enduro op landgoed 't Zand in Zelhem kan de volgende conclusie worden getrokken:

Aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

Bijlagen

- 1 **Impressie plangebieden**
- 2 **Wettelijk kader**
- 3 **Beschermde plant- en diersoorten**

Bijlage 1 Impressie plangebied

Bijlage 2 Wettelijk kader

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden);
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren;
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10);
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11);
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Toetsing van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden blijft hetzelfde als nu.

Beschermde natuurmonumenten

Beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen. De meeste natuurmonumenten vallen binnen het NNN areaal en zijn via dat beschermingsregime alsnog beschermd. Daarnaast kunnen gemeenten de natuurmonumenten via een bestemmingsplan als beschermde natuur aanwijzen.

Provincies dienen gebieden aan te wijzen voor het NNN (voormalige EHS) en (evt. op verzoek) voor overige bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

Het rijk kan een gebied, niet zijnde een Natura 2000-gebied, als bijzonder nationaal natuurgebied aanwijzen.

Soortbescherming

Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving). Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht). De lijst met beschermde

soorten is niet meer opgedeeld in tabellen, zoals in de huidige Flora- en faunawet. Zie bijlage 3 voor de nieuwe lijst met beschermde plant- en diersoorten.

Totaal aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen. Groot aantal bedreigde (Rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)
2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)
3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodsstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (regime 1 en 2), maar 'soepeler' regime voor aanvullend beschermde soorten (regime 3).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op 'opzettelijk' handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Alle in de Wet genoemde soorten zijn strikt beschermd. Voor de verbodsbepalingen is een ontheffing noodzakelijk. Dit geldt ook voor zeer algemene soorten waarvoor in het verleden automatisch de vrijstellingsregeling van kracht was bij ruimtelijke ontwikkelingen. Echter kunnen de provincies voor een aantal algemene soorten een vrijstellingslijst opstellen (op basis van Artikel 3.11). Dit betekent dat de beschermde soorten per provincie verschillen (zie bijlage 3).

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen zijn de volgende verbodsbepalingen voor soorten het meest relevant.

Intrinsieke waarde natuur

Artikel 1.10

Deze wet is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Algemene Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 en ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;

b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en

c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of

vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of

h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Artikel 3.11

1. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat de bij die regeling aan te wijzen verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b of c niet van toepassing zijn ten aanzien van bij die regeling aan te wijzen soorten, op bij die regeling aan te wijzen categorieën van handelingen die na een voorafgaande melding aan gedeputeerde staten worden uitgevoerd om een reden, genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, of in artikel 3.10, tweede lid.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen waaraan een melding als bedoeld in het eerste lid moet voldoen.

Gedragcodes

De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:

a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;

c. een bestendig gebruik, of

d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2. Een gedragscode als bedoeld in het eerste lid wordt goedgekeurd, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. in de gedragscode worden handelingen beschreven die nodig zijn voor:

- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op vogels, één van de in artikel 3.3, vierde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, of van planten als bedoeld in artikel 3.10,

eerste lid, onderdeel c, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, of in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, genoemde redenen;

b. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;

c. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen

Van zorgvuldig handelen als bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en

b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:

- dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
- nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
- eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of

c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

4. Alvorens een gedragscode als bedoeld in het eerste lid, of een wijziging daarvan, goed te keuren of in te trekken, overlegt Onze Minister met gedeputeerde staten over zijn voornemen daartoe.

Bijlage 3 Beschermde plant- en diersoorten

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn). Nog niet duidelijk is of er weer een lijst met jaarrond beschermde vogelnesten komt en/of dat de huidige lijst blijft gelden.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Niet-vogels)

Naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Verdrag/Richtlijn
baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus ssp. mystacinus</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>	Weekdieren	HR IV
bechsteins vleermuis	<i>Myotis bechsteini</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
bever	<i>Castor fiber ssp. albicus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren	HR IV
boomkikker	<i>Hyla arborea ssp. arborea</i>	Amfibieën	Bern II, HR IV
bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri ssp. leisleri</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
brandts vleermuis	<i>Myotis brandti ssp. brandti</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>	Insecten-kevers	Bern II, HR IV
donker pimperlblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>	Insecten-dagvlinders	Bern II, HR IV
drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>	Zaadplanten	Bern I, HR IV
franjestaat	<i>Myotis nattereri</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
geel schorpioenmos	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Sporenplanten-bladmossen	Bern I
geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata ssp. variegata</i>	Amfibieën	Bern II, HR IV
gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>	Insecten-kevers	Bern II, HR IV
geklepte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Insecten-libellen	Bern II, HR IV

gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Zoogdieren-vleermuizen	HR IV
gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus ssp. auritus</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
gladde slang	<i>Coronella austriaca ssp. austriaca</i>	Reptielen	Bern II, HR IV
grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus ssp. austriacus</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>	Zaadplanten	Bern I, HR IV
grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum ssp. ferrumequinum</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
grote vuurvliinder	<i>Lycaena dispar ssp. batava</i>	Insecten-dagvlinders	Bern II, HR IV
hamster	<i>Cricetus cricetus ssp. canescens</i>	Zoogdieren-landzoogdieren	Bern II, HR IV
hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>	Zoogdieren-landzoogdieren	HR IV
heikikker	<i>Rana arvalis ssp. arvalis</i>	Amfibieën	Bern II, HR IV
houting	<i>Coregonus oxyrinchus</i>	Vissen	HR IV
ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus ssp. emarginatus</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Amfibieën	Bern II, HR IV
kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
kleine vlotvaren	<i>Salvinia natans</i>	Sporenplanten-varens	Bern I
knoflookpad	<i>Pelobates fuscus ssp. fuscus</i>	Amfibieën	Bern II, HR IV
kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>	Zaadplanten	Bern I, HR IV
laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus ssp. serotinus</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
liggende raket	<i>Sisymbrium supinum</i>	Zaadplanten	Bern I
meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
mercuurwaterjuffer	<i>Coenagrion mercuriale ssp. mercuriale</i>	Insecten-libellen	Bern II
muurhagedis	<i>Podarcis muralis ssp. brongniardii</i>	Reptielen	Bern II, HR IV

noordse winterjuffer	<i>Sympecma annulata ssp. braueri</i>	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus ssp. arenicola</i>	Zoogdieren-landzoogdieren	HR IV
otter	<i>Lutra lutra ssp. lutra</i>	Zoogdieren-landzoogdieren	Bern II, HR IV
pimpernelblauwtje	<i>Maculinea teleius</i>	Insecten-dagvlinders	Bern II, HR IV
platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>	Weekdieren	HR IV
poelkikker	<i>Rana lessonae</i>	Amfibieën	HR IV
rivierrombout	<i>Gomphus flavipes ssp. flavipes</i>	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula ssp. noctula</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>	Amfibieën	Bern II, HR IV
ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
steur	<i>Acipenser sturio</i>	Vissen	Bern II, HR IV
teunisbloempijlstaart	<i>Proserpinus proserpina</i>	Insecten-nachtvlinders	Bern II, HR IV
tonghaarmuts	<i>Orthotrichum rogeri</i>	Sporenplanten-bladmossen	Bern I
tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus ssp. murinus</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
vale vleermuis	<i>Myotis myotis ssp. myotis</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
vermiljoenkever	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Insecten-kevers	Bern II, HR IV
vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans ssp. obstetricans</i>	Amfibieën	Bern II, HR IV
watervleermuis	<i>Myotis daubentoni ssp. daubentoni</i>	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
wilde kat	<i>Felis silvestris ssp. silvestris</i>	Zoogdieren-landzoogdieren	HR IV
zandhagedis	<i>Lacerta agilis ssp. agilis</i>	Reptielen	Bern II, HR IV

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Vogels)

Naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Verdrag/ Richtlijn
appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes ssp. coccothraustes</i>	Vogels	Bern II
baardman	<i>Panurus biarmicus ssp. biarmicus</i>	Vogels	Bern II
bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	Vogels	Bern II
bijeneter	<i>Merops apiaster</i>	Vogels	Bern II
blauwborst	<i>Luscinia svecica ssp. cyanecula</i>	Vogels	Bern II
blauwe kiekendief	<i>Circus cyaneus ssp. cyaneus</i>	Vogels	Bern II
boerenwaluw	<i>Hirundo rustica ssp. rustica</i>	Vogels	Bern II
bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula ssp. hiaticula</i>	Vogels	Bern II
bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca ssp. hypoleuca</i>	Vogels	Bern II
boomklever	<i>Sitta europaea ssp. caesia</i>	Vogels	Bern II
boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla ssp. megarhyncha</i>	Vogels	Bern II
boompieper	<i>Anthus trivialis ssp. trivialis</i>	Vogels	Bern II
boomvalk	<i>Falco subbuteo ssp. subbuteo</i>	Vogels	Bern II
bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	Vogels	Bern II
bosruiter	<i>Tringa glareola</i>	Vogels	Bern II
bosuil	<i>Strix aluco ssp. aluco</i>	Vogels	Bern II
braamsluiper	<i>Sylvia curruca ssp. curruca</i>	Vogels	Bern II
brandgans	<i>Branta leucopsis</i>	Vogels	Bern II
bruine kiekendief	<i>Circus aeruginosus ssp. aeruginosus</i>	Vogels	Bern II
buizerd	<i>Buteo buteo ssp. buteo</i>	Vogels	Bern II
casarca	<i>Tadorna ferruginea</i>	Vogels	Bern II
cetti's zanger	<i>Cettia cetti ssp. cetti</i>	Vogels	Bern II
draaihals	<i>Jynx torquilla ssp. torquilla</i>	Vogels	Bern II
duinpieper	<i>Anthus campestris ssp. campestris</i>	Vogels	Bern II
dwergmeeuw	<i>Larus minutus</i>	Vogels	Bern II
dwergstern	<i>Sterna albifrons ssp. albifrons</i>	Vogels	Bern II
engelse kwikstaart	<i>Motacilla flava ssp. flavissima</i>	Vogels	Bern II

europese kanarie	<i>Serinus serinus</i>	Vogels	Bern II
fitis	<i>Phylloscopus trochilus ssp. trochilus</i>	Vogels	Bern II
flamingo	<i>Phoenicopterus ruber ssp. roseus</i>	Vogels	Bern II
fluitier	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Vogels	Bern II
geelgors	<i>Emberiza citrinella ssp. citrinella</i>	Vogels	Bern II
gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus ssp. phoenicurus</i>	Vogels	Bern II
gele kwikstaart	<i>Motacilla flava ssp. flava</i>	Vogels	Bern II
geoorde fuut	<i>Podiceps nigricollis</i>	Vogels	Bern II
glanskop	<i>Parus palustris ssp. palustris</i>	Vogels	Bern II
goudhaan	<i>Regulus regulus ssp. regulus</i>	Vogels	Bern II
grasmus	<i>Sylvia communis ssp. communis</i>	Vogels	Bern II
graspieper	<i>Anthus pratensis ssp. pratensis</i>	Vogels	Bern II
graszanger	<i>Cisticola juncidis ssp. cisticola</i>	Vogels	Bern II
groeke kiekendief	<i>Circus pygargus</i>	Vogels	Bern II
groeke klauwier	<i>Lanius collurio ssp. collurio</i>	Vogels	Bern II
groeke vliegenvanger	<i>Muscicapa striata ssp. striata</i>	Vogels	Bern II
groeke specht	<i>Picus viridis ssp. viridis</i>	Vogels	Bern II
groeke ling	<i>Carduelis chloris ssp. chloris</i>	Vogels	Bern II
groeke barmsijs	<i>Carduelis flammea ssp. flammea</i>	Vogels	Bern II
groeke bonte specht	<i>Dendrocopos major ssp. pinetorum</i>	Vogels	Bern II
groeke gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea ssp. cinerea</i>	Vogels	Bern II
groeke karekiet	<i>Acrocephalus arundinaceus ssp. arundinaceus</i>	Vogels	Bern II
groeke stern	<i>Sterna sandvicensis ssp. sandvicensis</i>	Vogels	Bern II
groeke zilverreiger	<i>Casmerodius albus ssp. albus</i>	Vogels	Bern II
havik	<i>Accipiter gentilis ssp. gentilis</i>	Vogels	Bern II
heggenmus	<i>Prunella modularis ssp. modularis</i>	Vogels	Bern II
huiszwaluw	<i>Delichon urbica ssp. urbica</i>	Vogels	Bern II
ijsvogel	<i>Alcedo atthis ssp. ispida</i>	Vogels	Bern II
kerkuil	<i>Tyto alba ssp. guttata</i>	Vogels	Bern II

klapekster	<i>Lanius excubitor ssp. excubitor</i>	Vogels	Bern II
klein waterhoen	<i>Porzana parva</i>	Vogels	Bern II
kleine barmsijs	<i>Carduelis flammea ssp. cabaret</i>	Vogels	Bern II
kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor ssp. hortorum</i>	Vogels	Bern II
kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus ssp. scirpaceus</i>	Vogels	Bern II
kleine plevier	<i>Charadrius dubius ssp. curonicus</i>	Vogels	Bern II
kleine zilverreiger	<i>Egretta garzetta ssp. garzetta</i>	Vogels	Bern II
kleinst waterhoen	<i>Porzana pusilla ssp. intermedia</i>	Vogels	Bern II
kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>	Vogels	Bern II
kneu	<i>Carduelis cannabina ssp. cannabina</i>	Vogels	Bern II
koolmees	<i>Parus major ssp. major</i>	Vogels	Bern II
kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris ssp. macrodactyla</i>	Vogels	Bern II
kraanvogel	<i>Grus grus ssp. grus</i>	Vogels	Bern II
kruisbek	<i>Loxia curvirostra ssp. curvirostra</i>	Vogels	Bern II
kuifmees	<i>Parus cristatus ssp. mitratus</i>	Vogels	Bern II
kwak	<i>Nycticorax nycticorax ssp. nycticorax</i>	Vogels	Bern II
kwartelkoning	<i>Crex crex</i>	Vogels	Bern II
lepelaar	<i>Platalea leucorodia ssp. leucorodia</i>	Vogels	Bern II
matkop	<i>Parus montanus ssp. rhenanus</i>	Vogels	Bern II
middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius ssp. medius</i>	Vogels	Bern II
nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos ssp. megarhynchos</i>	Vogels	Bern II
nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus ssp. europaeus</i>	Vogels	Bern II
nonnetje	<i>Mergus albellus</i>	Vogels	Bern II
noordse stern	<i>Sterna paradisaea</i>	Vogels	Bern II
oehoe	<i>Bubo bubo ssp. bubo</i>	Vogels	Bern II
oeverloper	<i>Tringa hypoleucos</i>	Vogels	Bern II
oeverzwaluw	<i>Riparia riparia ssp. riparia</i>	Vogels	Bern II
ooievaar	<i>Ciconia ciconia ssp. ciconia</i>	Vogels	Bern II

paapje	<i>Saxicola rubetra</i>	Vogels	Bern II
pimpelmees	<i>Parus caeruleus ssp. caeruleus</i>	Vogels	Bern II
porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	Vogels	Bern II
purperreiger	<i>Ardea purpurea ssp. purpurea</i>	Vogels	Bern II
putter	<i>Carduelis carduelis ssp. carduelis</i>	Vogels	Bern II
ransuil	<i>Asio otus ssp. otus</i>	Vogels	Bern II
rietgors	<i>Emberiza schoeniclus ssp. schoeniclus</i>	Vogels	Bern II
rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Vogels	Bern II
rode wouw	<i>Milvus milvus ssp. milvus</i>	Vogels	Bern II
roerdomp	<i>Botaurus stellaris ssp. stellaris</i>	Vogels	Bern II
roodborst	<i>Erithacus rubecula ssp. rubecula</i>	Vogels	Bern II
roodborsttapuit	<i>Saxicola torquata ssp. hibernans</i>	Vogels	Bern II
roodhalsfuut	<i>Podiceps grisegena ssp. grisegena</i>	Vogels	Bern II
roodmus	<i>Carpodacus erythrinus ssp. erythrinus</i>	Vogels	Bern II
ruigpootuil	<i>Aegolius funereus ssp. funereus</i>	Vogels	Bern II
sijs	<i>Carduelis spinus</i>	Vogels	Bern II
slechtvalk	<i>Falco peregrinus ssp. peregrinus</i>	Vogels	Bern II
snor	<i>Locustella luscinioides ssp. luscinioides</i>	Vogels	Bern II
sperwer	<i>Accipiter nisus ssp. nisus</i>	Vogels	Bern II
spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	Vogels	Bern II
sprinkhaanzanger	<i>Locustella naevia ssp. naevia</i>	Vogels	Bern II
steenuil	<i>Athene noctua ssp. vidalii</i>	Vogels	Bern II
steltkluut	<i>Himantopus himantopus</i>	Vogels	Bern II
strandleeuwerik	<i>Eremophila alpestris ssp. flava</i>	Vogels	Bern II
strandplevier	<i>Charadrius alexandrinus ssp. alexandrinus</i>	Vogels	Bern II
taigaboomkruiper	<i>Certhia familiaris ssp. familiaris</i>	Vogels	Bern II

tapuit	<i>Oenanthe oenanthe ssp. oenanthe</i>	Vogels	Bern II
tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita ssp. collybita</i>	Vogels	Bern II
torenavalk	<i>Falco tinnunculus ssp. tinnunculus</i>	Vogels	Bern II
tuinfluiter	<i>Sylvia borin ssp. borin</i>	Vogels	Bern II
velduil	<i>Asio flammeus ssp. flammeus</i>	Vogels	Bern II
visarend	<i>Pandion haliaetus ssp. haliaetus</i>	Vogels	Bern II
visdief	<i>Sterna hirundo ssp. hirundo</i>	Vogels	Bern II
vuurgoudhaan	<i>Regulus ignicapillus ssp. ignicapillus</i>	Vogels	Bern II
wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	Vogels	Bern II
wielewaal	<i>Oriolus oriolus ssp. oriolus</i>	Vogels	Bern II
winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes ssp. troglodytes</i>	Vogels	Bern II
witgat	<i>Tringa ochropus</i>	Vogels	Bern II
witoogeend	<i>Aythya nyroca</i>	Vogels	Bon I
witte kwikstaart	<i>Motacilla alba ssp. alba</i>	Vogels	Bern II
woudaap	<i>Ixobrychus minutus ssp. minutus</i>	Vogels	Bern II
zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Vogels	Bern II, Bon I
zwarte mees	<i>Parus ater ssp. ater</i>	Vogels	Bern II
zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros ssp. gibraltariensis</i>	Vogels	Bern II
zwarte specht	<i>Dryocopus martius ssp. martius</i>	Vogels	Bern II
zwarte stern	<i>Chlidonias niger ssp. niger</i>	Vogels	Bern II
zwartkop	<i>Sylvia atricapilla ssp. atricapilla</i>	Vogels	Bern II
zwartkopmeeuw	<i>Larus melanocephalus</i>	Vogels	Bern II

Beschermingsregime andere soorten

Naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep
blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>	Sporenplanten-varens
groensteel	<i>Asplenium viride</i>	Sporenplanten-varens
schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>	Sporenplanten-varens
akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>	Zaadplanten
akkerdoornzaad	<i>Torilis arvensis</i>	Zaadplanten
akkerogentroost	<i>Odontites vernus subsp. vernus</i>	Zaadplanten
beklierde ogentroost	<i>Euphrasia rostkoviana</i>	Zaadplanten
berggamander	<i>Teucrium montanum</i>	Zaadplanten
bergnachtorchis	<i>Platanthera montana</i>	Zaadplanten
blauw guichelheil	<i>Anagallis arvensis subsp. foemina</i>	Zaadplanten
bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>	Zaadplanten
bosboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemus subsp. nemorosus</i>	Zaadplanten
bosdravik	<i>Bromopsis ramosa subsp. benekenii</i>	Zaadplanten
brave hendrik	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Zaadplanten
brede wolfsmelk	<i>Euphorbia platyphyllos</i>	Zaadplanten
breed wollegras	<i>Eriophorum latifolium</i>	Zaadplanten
bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>	Zaadplanten
dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>	Zaadplanten
dreps	<i>Bromus secalinus</i>	Zaadplanten
echte gamander	<i>Teucrium chamaedrys subsp. germanicum</i>	Zaadplanten
franjegentiaan	<i>Gentianella ciliata</i>	Zaadplanten
geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>	Zaadplanten
geplooide vrouwenmantel	<i>Alchemilla subcrenata</i>	Zaadplanten
getande veldsla	<i>Valerianella dentata</i>	Zaadplanten
gevekt zonneroosje	<i>Tuberaria guttata</i>	Zaadplanten
glad biggenkruid	<i>Hypochaeris glabra</i>	Zaadplanten
gladde zegge	<i>Carex laevigata</i>	Zaadplanten

groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>	Zaadplanten
groot spiegelklokje	<i>Legousia speculum-veneris</i>	Zaadplanten
grote bosaardbei	<i>Fragaria moschata</i>	Zaadplanten
grote leeuwenklauw	<i>Aphanes arvensis</i>	Zaadplanten
honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>	Zaadplanten
kalkboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemos subsp. polyanthemoides</i>	Zaadplanten
kalketrip	<i>Centaurea calcitrapa</i>	Zaadplanten
karthuizeranjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Zaadplanten
karwijselie	<i>Selinum carvifolia</i>	Zaadplanten
kleine ereprijs	<i>Veronica verna</i>	Zaadplanten
kleine schorseneer	<i>Scorzonera humilis</i>	Zaadplanten
kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>	Zaadplanten
kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>	Zaadplanten
knollathyrus	<i>Lathyrus linifolius</i>	Zaadplanten
knolspirea	<i>Filipendula vulgaris</i>	Zaadplanten
korensla	<i>Arnoseris minima</i>	Zaadplanten
kranskarwij	<i>Carum verticillatum</i>	Zaadplanten
kruiptijm	<i>Thymus praecox</i>	Zaadplanten
lange zonnedaauw	<i>Drosera longifolia</i>	Zaadplanten
liggende ereprijs	<i>Veronica prostrata</i>	Zaadplanten
moerasgamander	<i>Teucrium scordium</i>	Zaadplanten
muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>	Zaadplanten
naakte lathyrus	<i>Lathyrus aphaca</i>	Zaadplanten
naaldenkervel	<i>Scandix pecten-veneris</i>	Zaadplanten
pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta subsp. sagittata</i>	Zaadplanten
roggelelie	<i>Lilium bulbiferum subsp. croceum</i>	Zaadplanten
rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>	Zaadplanten
rozenkransje	<i>Antennaria dioica</i>	Zaadplanten
ruw parelzaad	<i>Lithospermum arvense</i>	Zaadplanten
scherpkruid	<i>Asperugo procumbens</i>	Zaadplanten
schubzegge	<i>Carex lepidocarpa</i>	Zaadplanten
smalle raai	<i>Galeopsis angustifolia</i>	Zaadplanten
spits havikskruid	<i>Hieracium lactucella</i>	Zaadplanten
steenbraam	<i>Rubus saxatilis</i>	Zaadplanten
stijve wolfsmelk	<i>Euphorbia stricta</i>	Zaadplanten
stofzaad	<i>Monotropa hypopitys</i>	Zaadplanten
tengere distel	<i>Carduus tenuiflorus</i>	Zaadplanten
tengere veldmuur	<i>Minuartia hybrida</i>	Zaadplanten
trogamander	<i>Teucrium botrys</i>	Zaadplanten
veenbloembies	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Zaadplanten

vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>	Zaadplanten
vroege ereprijs	<i>Veronica praecox</i>	Zaadplanten
wilde averuit	<i>Artemisia campestris</i> <i>subsp. campestris</i>	Zaadplanten
wilde ridderspoor	<i>Consolida regalis</i>	Zaadplanten
wilde weit	<i>Melampyrum arvense</i>	Zaadplanten
wolfskers	<i>Atropa bella-donna</i>	Zaadplanten
zandwolfsmelk	<i>Euphorbia seguieriana</i>	Zaadplanten
zinkviooltje	<i>Viola lutea subsp.</i> <i>calaminaria</i>	Zaadplanten
zweedse kornoelje	<i>Cornus suecica</i>	Zaadplanten
vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>	Insecten-kevers
beekkrombout	<i>Gomphus vulgatissimus</i>	Insecten-libellen
bosbeekjuffer	<i>Calopteryx virgo</i>	Insecten-libellen
donkere waterjuffer	<i>Coenagrion armatum</i>	Insecten-libellen
gevlekte glanslibel	<i>Somatochlora</i> <i>flavomaculata</i>	Insecten-libellen
gewone bronlibel	<i>Cordulegaster boltonii</i>	Insecten-libellen
hoogveenglanslibel	<i>Somatochlora arctica</i>	Insecten-libellen
kempense heidelibel	<i>Sympetrum</i> <i>depressiusculum</i>	Insecten-libellen
speerwaterjuffer	<i>Coenagrion hastulatum</i>	Insecten-libellen
aardbeivlinder	<i>Pyrgus malvae</i>	Insecten-dagvlinders
bosparemoervlinder	<i>Melitaea athalia</i>	Insecten-dagvlinders
bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>	Insecten-dagvlinders
bruine eikenpage	<i>Satyrus ilicis</i>	Insecten-dagvlinders
duinparemoervlinder	<i>Argynnis niobe</i>	Insecten-dagvlinders
gentiaanblauwtje	<i>Maculinea alcon</i>	Insecten-dagvlinders
grote paremoervlinder	<i>Argynnis aglaja</i>	Insecten-dagvlinders
grote vos	<i>Nymphalis polychloros</i>	Insecten-dagvlinders
grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>)	Insecten-dagvlinders
iepenpage	<i>Satyrus w-album</i>	Insecten-dagvlinders
kleine heivlinder	<i>Hipparchia statilinus</i>	Insecten-dagvlinders

kleine ijsvogelvinder	<i>Limenitis camilla</i>	Insecten-dagvlinders
kommavinder	<i>Hesperia comma</i>	Insecten-dagvlinders
sleedoornpage	<i>Thecla betulae</i>	Insecten-dagvlinders
spiegeldikkopje	<i>Heteropterus morpheus</i>	Insecten-dagvlinders
veenbesblauwtje	<i>Plebejus optilete</i>	Insecten-dagvlinders
veenbesparelmoervlinder	<i>Boloria aquilonaris</i>	Insecten-dagvlinders
veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>	Insecten-dagvlinders
veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>	Insecten-dagvlinders
zilveren maan	<i>Boloria selene</i>	Insecten-dagvlinders
europese rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>	Kreeftachtigen
beekdonderpad	<i>Cottus rhenanus</i>	Vissen
beekprik	<i>Lampetra planeri</i>	Vissen
elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>	Vissen
gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	Vissen
grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>	Vissen
kwabaal	<i>Lota lota</i>	Vissen
alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>	Amfibieën
bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Amfibieën
gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	Amfibieën
kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Amfibieën
meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	Amfibieën
middelste groene kikker/bastaard kikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	Amfibieën
vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>	Amfibieën
vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>	Amfibieën
adder	<i>Vipera berus ssp. berus</i>	Reptielen
hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	Reptielen
levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>	Reptielen
ringslang	<i>Natrix natrix</i>	Reptielen
aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
boomarter	<i>Martes martes</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren

bunzing	<i>Mustela putorius</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
damhert	<i>Dama dama</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
das	<i>Meles meles</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
dwerfspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
edelhert	<i>Cervus elaphus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
haas	<i>Lepus europeus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
molmuis	<i>Arvicola scherman</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
ree	<i>Capreolus capreolus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
steenmarter	<i>Martes foina</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	Zoogdieren-landzoogdieren

veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
vos	<i>Vulpes vulpes</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
wezel	<i>Mustela nivalis</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	Zoogdieren-landzoogdieren
gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>	Zoogdieren-zeezoogdieren
grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>	Zoogdieren-zeezoogdieren

Vrijgestelde soorten provincie Gelderland

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam
Zoogdieren	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Amfibieën en reptielen	
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i> (<i>Rana esculenta</i>)

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl
